

Udskrift af dombogen
DOM

Afsagt den 13. september 2007 i sag nr. BS 41B 2591/2006:

1. ansvarshavende chefredaktør Carsten Juste
og
2. kulturredaktør Flemmig Rose

mod

advokat Michael Christiani Havemann

Sagens baggrund og parternes påstande.

Denne sag, der er anlagt den 3. maj 2006, vedrører spørgsmålet hvorvidt advokat Havemann overfor Carsten Juste og Flemming Rose har handlet ærefornærmende ved i en pressemeddelelse at udtale "den grovste af tegningerne - den med bomben - (er) lavet af en bladets ansatte tegnere, tilsyneladende bestilt af ledelsen, fordi de udefrakommende tegninger åbenbart ikke var grove nok". Pressemeddelelsen blev udsendt samtidig med, at advokat Havemann på vegne af bl.a. Det Islamiske Trossamfund i Danmark udtog stævning mod Carsten Juste og Flemming Rose i sagen vedrørende de såkaldte Muhammed tegninger.

Carsten Juste og Flemming Rose har nedlagt følgende påstand:

1. Sagsøgte idømmes straf i medfør af straffelovens § 267.
2. Sagsøgte tilpligtes til sagsøgerne i forening at betale godtgørelse for tort med kr. 100.000 med tillæg af rente efter rentelovens sats fra sagens anlæg.
3. Den ærefornærmende sigtelse: "den grovste af tegningerne - den med bomben - (er) lavet af en bladets ansatte tegnere, tilsyneladende bestilt af ledelsen, fordi de udefrakommende tegninger åbenbart ikke var grove nok", mortificeres, jf. straffelovens § 273, stk. 1.

Michael Christiani Havemann har nedlagt påstand om frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Forklaringer.

Der er under sagen afgivet forklaring af Carsten Juste og Michael Christiani Havemann.

Carsten Juste har forklaret bl.a., at han har været chefredaktør på Jyllands-Posten siden 1994, herunder fra 2003 ansvarshavende chefredaktør. Årsagen til, at Jyllands-Posten den 30. september 2005 offentliggjorde tegningerne var, at man ville undersøge omfanget af den tendens til selvrensensur, der er opstået i forbindelse med omtale af muslimske forhold. Da man hørte om Kåre Bluitgens problemer med at få tegninger til sin børnebog, anmodede Flemming Rose ved en mail af 19. september 2005 om at modtage tegninger af Muhammed fra bladtegnere. Mailen blev sendt til 40 tegnere, men da man kun modtog tegninger fra 12 tegnere, blev der iværksat en journalistisk undersøgelse af årsagen hertil. Der blev rettet henvendelse til flere af de tegnere, der ikke ønskede at bidrage. Der blev ikke rettet henvendelse til de 12 tegnere, der havde lavet tegninger. Carsten Juste godkendte inden afsendelsen ordlyden af mailen af 19. september 2005. Der blev ikke givet instrukser til tegnerne udover det som fremgår af mailen, nemlig at de skulle tegne Muhammed "som du ser ham". Jyllands-Postens egne tegnere fik den samme mail, og de har ikke fået særlige instruktioner fra nogen på avisen. Jyllands-Posten har naturligvis ikke haft til hensigt at genere muslimer i Danmark eller andre steder. Tegningen med "bomben i turbanen" er lavet af Kurt Westergaard, der er honorarlønnet tegner på Jyllands-Posten. Hvis Kurt Westergaard havde fået særlige instruktioner fra nogen på Jyllands-Posten, ville det have været magtmissbrug og moralsk forkasteligt. Sådanne instruktioner ville formentlig have medført en skarp reaktion fra Jyllands-Postens bestyrelse, herunder måske afskedigelse fra avisen. Da advokat Havemann udsendte pressemeddelelsen, havde Jyllands-Posten allerede modtaget flere hundrede dødstrusler, og efter råd fra PET var tegnerne gået under jorden. Også de menige medarbejdere på Jyllands-Posten var meget hårdt ramt af situationen. Den omstridte beskyldning i pressemeddelelsen påvirkede alle på Jyllands-Posten, og da advokat Havemann ikke ville trække beskyldningen tilbage, så man sig nødsaget til at rejse denne sag. Beskyldningen er dybt krænkende, fordi den sår tvivl om avisens metoder. Det er derfor helt afgørende for Jyllands-Posten, at beskyldningen bliver mortificeret. Carsten Juste er sikker på, at der ikke før den 19. september 2005 havde været kontakt til tegnerne, og sikker på, at der ikke i tidsrummet fra den 19. september 2005 og indtil offentliggørelsen af tegningerne den 30. september 2005 blev rettet henvendelse til de 12 tegnere.

Michael Christiani Havemann har forklaret bl.a., at han efter modtagelsen af skrivelsen af 3. april 2006 svarede ved en skrivelse af 5. april 2006, der nu er fremlagt som bilag J. Da provokationen var rejst i stævningen, var det udelukket, at han på dette tidspunkt kunne udsende en pressemeddelelse med et dementi. Sagsanlægget fra Det Islamiske Trossamfund i Danmark m.fl. mod Carsten Juste og Flemming Rose blev indledt ved stævningen af 28. marts 2006. Sagen er nu under ankebehandling i landsretten. Baggrunden for sagen var, at sagsøgte klienter, efter, at Rigsadvokaten havde besluttet, at der ikke skulle føres en straffesag mod Rose og Juste, ønskede at få en domstolsprøvelse vedrørende lovligheden af offentliggørelsen af teg-

ningerne. Ved forberedelsen af sagsanlægget fik sagsøgte kendskab til, at de tre tegninger, der var mest stødende overfor de muslimske kredse, herunder "bombetegningen", var lavet af Jyllands-Postens egne tegnere. Det var baggrunden for provokation nr. 2 i stævningen. Grunden til, at der blev udsendt en pressemeddelelse var bl.a., at Rigsadvokaten, da han besluttede, at der ikke skulle føres straffesag mod Jyllands-Posten, offentliggjorde dette på internettet både på dansk og engelsk. Stævningen af 28. marts 2006 var bilagt pressemeddelelsen. Det er helt åbenbart, at der ikke i provokationen ligger en beskyldning mod Jyllands-Posten om at skabe den form for uro som offentliggørelsen af tegningerne havde afstedkommet. Baggrunden for provokationen i stævningen var alene at få belyst, om Juste og Rose ved offentliggørelsen af tegningerne havde haft forsæt til at krænke nogen og derved overtræde straffelovens § 267. Pressemeddelelsen er ikke udfærdiget af sagsøgte personligt, men af Erik Owe, der var antaget som medierådgiver af sagsøgerne i sagen mod Juste og Rose.

Parternes synspunkter.

Carsten Juste og Flemming Rose har i påstandsdokument af 29. marts 2007 anført følgende:

"Sagsøgte udarbejdede og udsendte den 29. marts 2006 en pressemeddelelse i anledning af, at han samtidig anlagde retssag mod de sagsøgte for 20 muslimske foreninger.

I pressemeddelelsen er sagsøgte citeret for det påtalte udsagn om, at "den groveste af tegningerne -den med bomben- (er) lavet af en af bladets ansatte tegnere, tilsyneladende bestilt af ledelsen, fordi de udefrakommende tegninger åbenbart ikke var grove nok."

Dette udsagn er usandt og groft retsstridigt i forhold til sagsøgerne, fordi det beskylder sagsøgerne for at have blandet sig i tegnerens arbejde for at få leveret "en særlig grov tegning", selvom realiteten er, at hver af tegnerne havde fået helt frie hænder til at tilvejebringe sin tegning.

Beskyldningen er fremsat af sagsøgte med indgående kendskab til de meget alvorlige følger, som offentliggørelsen af tegningerne medførte. Derfor er det påtalte udsagn under hensyn til sagsøgte videnskabelig om de dødsfald, alvorlige ødelæggelser, demonstrationer og tumulter, som offentliggørelsen af tegningerne medførte, en beskyldning mod Jyllands-Postens ledelse for at ville fremkalde sådanne konsekvenser ved at bestille "den groveste af tegningerne - den med bomben".

Retsstridigheden af det påtalte udsagn påvirkes ikke af, at sagsøgte udsagn (således som han efterfølgende oplyste det) stammede "fra en kilde udenfor det muslimske miljø". Både fremsættelse og udbredelse af injurierende udsagn omfattes af straffelovens § 267. Dette gælder også, såfremt et udsagn

blot udtrykker mistanke om et dadelværdigt forhold, eller er udformet som et spørgsmål herom. Tilsvarende gælder, at sådanne udsagn kan mortificeres. Udsagnet læses i sammenhæng og skal mortificeres i sin helhed.

Der gælder ingen udvidet ytringsfrihed for advokater vedrørende udsagn, der fremsættes på anden måde end i processkrifter eller i en retssal."

Michael Christiani Havemann har i påstandsdokument af 12. juli 2007 anført følgende:

"Anbringender:

Sagsøgtes udsagn er ikke omfattet af straffelovens § 267, stk. 1.

Udsagnet er i øvrigt fremsat i god tro til berettiget varetageelse af sagsøgtes klients tarv, jf. straffelovens § 269, stk. 1. Herom bemærkes følgende:

Sagsøgtes udsagn var en gengivelse af en provokation, som sagsøgte var fremkommet med under en retssag, anlagt mod de to sagsøgere.

Sagsøgtes udsagn byggede på oplysninger fra en fortrolig kilde og på den som bilag D fremlagte artikel i Politiken fra den 20. oktober 2005.

En advokat har en særlig vidtgående ytringsfrihed efter straffelovens § 269, stk. 1, når det drejer sig om varetageelse af en klients interesser, uanset om udsagnet fremkommer i retten eller uden for retten.

Sagsøgtes udsagn fremkom under udløberen af en sag, som siden slutningen af september 2005 havde været undergivet en betydelig offentlig interesse. Det var også af den grund berettiget, at sagsøgte under den senere injuriersag mod de to sagsøgere orienterede offentligheden om vigtige passager i den sagsøgtes udarbejdede stævning.

Hertil kommer, at hele det voldsomme sagsforløb var udløst af sagsøgernes offentliggørelse af de 12 Muhammed-tegninger, herunder de tre tegninger, som er relevante under nærværende sag.

Reaktionerne på offentliggørelsen af tegningerne viste, at et stort antal mennesker herhjemme og i udlandet følte sig krænket af de offentliggjorte tegninger. Under disse omstændigheder må Jyllands-Posten tåle, at advokaten for grupper, der har følt sig krænket af Jyllands-Postens offentliggørelse af tegningerne, orienterer offentligheden om synspunkter, som han gør gældende under retssagen.

Sagsøgte må tåle, at der af en advokat, som repræsenterer personer, der er blevet krænket af sagsøgernes adfærd, stilles spørgsmålet om motivet til sagsøgernes adfærd."

Parterne har i det væsentligste procederet i overensstemmelse hermed.

Retten's begrundelse og afgørelse.

Af advokat Havemanns provokation i stævningen af 28. marts 2006 fremgår følgende: "De sagsøgte **opfordres (2)** til at oplyse, om (i) det er korrekt, at tegning nr. 11 er tegnet af fastansat medarbejder på Jyllands-Posten, samt om (ii) tegningen er udarbejdet efter instruks fra Jyllands-Posten, fordi redaktionen fandt, at de indkomne tegninger ikke var grove nok."

Det omstridte udsagn i pressemeddelelsen knytter sig til den angivne provokation, og Carsten Juste og Flemming Rose har ikke gjort gældende, at det var retsstridigt at fremkomme med provokationen i stævningen. Stævningen blev offentliggjort sammen med pressemeddelelsen, og modtagerne kunne således konstatere, at udsagnet knyttede sig til den retligt relevante provokation. Under disse omstændigheder finder retten ikke, at advokat Havemann har overtrådt grænserne for den ytringsfrihed, som gælder for ham som advokat i den konkrete sag om Muhammed tegningerne, der har været en af de mest mediedramatiserede sager i mange år. Advokat Havemann har således ikke overtrådt straffelovens § 267, og hans frifindelsespåstand tages derfor til følge.

Med hensyn til sagens omkostninger finder retten, under henvisning til, at advokat Havemann først kort tid inden hovedforhandlingen frafaldt den selvstændige påstand om, at Carsten Juste og Flemming Rose på grund af dette sagsanlæg skulle betale ham 100.000 kr. i tortgodtgørelse, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Thi kendes for ret:

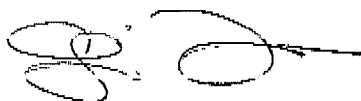
Sagsøgte, advokat Michael Christiani Havemann, frifindes for alle sagsøgeres påstande.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Stausbøll

Udskriftens rigighed bekræftes.

Københavns Byret, den 13. september 2007

Lisa Hansen